

Prezentare generala a psalmilor

Publicati indeosebi in primul volum, Cuvinte potrivite. Psalmii arghezieni se constituie ca sinteza a experientei umanitatii, care este cand luminoasa, cand intunecata. Psalmul care deschide seria acestor poezii este cel care defineste aspiratia argheziana: "As putea vecia cu tovarasie/ Sa o iau partasa gandurilor mele;/ Noi viori sa farmec, noua melodie/ Sa gasesc - si stihuri sprintene si grele". Nelinistita "patima cereasca" ii zvacneste bratul si-i arde sufletul.

Poetul se vrea pierdut in bezna si in putregai, neincercat de slava, scarbit si-crancen "si sa nu se stie ca ma dezmierdai/ si ca-n mine insuti tu vei fi trait".

Apoi, poetul se simte vinovat ca a ravnit la fructul oprit. "Sunt vinovat ca am ravnit/ Mereu numai la bun oprit". Dar incheie: "Pacatul meu adevarat/ E mult mai greu si neiertat./ Cercasem eu, cu arcul meu,/ Sa te rastorn pe tine, Dumnezeu!/ Talhar de ceruri, imi facui solia/ Sa-ti jefuiesc cu vulturii Taria.// Dar eu, ravnind in taina la bunurile toate,/ Ti-am auzit cuvantul zicand ca nu se poate".

Poetul in Tare sunt singur, Doamne, si piezis!, se simte din nou singur, pribeag, uitat in campie, cu fruct amar si cu frunzis, tepos si aspru in indarjirea vie. Tanjeste ca pasarea ciripitoare "...Dumnezeu sa se opreasca in drum", sa-i dea crampeie de gingasie, "asemeni pomilor de rod, pentru ca te slujesc... dar, Doamne, pana cand?".

"In rostul meu tu m-ai lasat uitarii/ si ma muncesc din radacini si sanger,/ Trimite, Doamne, semnul departarii,/ Din cand in cand, cate un pui de inger,// Sa bata alb din aripa la luna,/ Sa-mi dea din nou povata ta mai buna."

Dar: "Ruga mea e fara cuvinte,/ si cantul, Doamne, mi-e fara glas./ Nu-ti cer nimic. Nimic ti-aduc aminte./ Din vesnicia ta nu sunt macar un ceas". Sfasietoare implorare, rugaciunea nu mai este rugaciune, nimic nu mai este omenesc: "Ard catre tine-ncet, ca un taciune,/ Te caut mut, te-nchipui, te gandesc". Sufletul poetului, "deschis cu sapte cupe", asteapta o ivire de cristal "Pe un stergar cu braie de lumina". Intrebarile culmineaza sfasiator: "Spune tu, Noapte, martor de smarald,/ In care-anume floare si tulpina/ Dospeste sucule fructului Sau cald?".

Poetul nu cere un lucru "prea cu neputinta", in recea si incrunzata sa suferinta, decat ca Dumnezeu sa vorbeasca cu robul sau mai des. Pentru ca: "De cand s-a intocmit Sfanta Scriptura/ Tu n-ai mai pus picioru-n batatura/ si anii mor si veacurile pier/ Aici sub tine, dedesubt, sub cer". "Ingerii tai grijeau pe vremea ceea/ si pruncul, si barbatul, si femeia//. Doar mie, Domnul, vesnicul si bunul,/ Nu mi-a trimis, de cand ma rog, nici unul...".

Psalmul Te dramuiesc in zgomot si-n tacere se constituie pe aceeasi ambiguitate intre pietate si revolta, pe antieza dintre credinta si tagada. in strofa I: "Te dramuiesc in zgomot si-n tacere/ si te pandesc in timp, ca pe vanat,/ Sa vad: esti soimul meu cel cautat?/ Sa te ucid? Sau sa-ngenunchi a cere".

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Creatorul se vrea un vanator absolut, metafora "soimului" subliniind inaltimea vanatului - individualizat prin adjectivul posesiv "al meu" - "cel cautat". Trairea dilematica este data de comunicarea interogativa. Poetul pandeste vanatul - in zgomot si-n tacere, in timp si in "netimp" -in eternitate, pentru a ajunge la "absolut". Folosirea verbului "a dramui" potenteaza ideile poetice urmatoare si explica echilibrul presupus de implicatiile unei operatii deloc usoare si posibile chiar.

Finalul strofei este construit pe ambiguitatea credintei si a tagadei - "sa te ucid" sau "sa-ngenunchi" - sa se revolte sau sa laude:.,! Poetul marturiseste ca pentru credinta sau pentru tagada il cauta darz pe Dumnezeu, dar fara folos, desi este visul lui "din toate, cel frumos", neindraznind sa-l doboare din cer gramada. Setea de absolut este sugerata de adverbul epitet "darz" -"Te caut darz si fara de folos". Chemarea apare ca o obsesie a celui nenumit. Ambiguitatea continua si in strofa a treia: "Pari cand a fi, pari cand ca nu mai esti...".

Intensitatea traiirii, tonul provocator, chemarea la "lupta", nevoia comunicarii, a revelatiei, setea de comunicare cu absolutul: "Singuri, acum, in marea ta poveste, / Raman cu tine sa ma mai masor,/ Fara sa vreau sa ies biruitor. / Vreau sa te pipai, si sa urlu: "Este!"" , In acelasi plan, ideile poetice se continua in psalmul Pentru ca n-a putut sa te-nteleaga, in care poetul il infatiseaza pe Dumnezeu purtand toiag si barba-ntreaga, Aratandu-se fapturii, in haine de mparat, "Amenintand si numai suparat,/ Ca se sfiiu de tine si vulturii". Dumnezeu este considerat aici izvorul cantecelor poetului, "Nadejdea mea si truda mea!".

Este prezenta si ideea descendentei divine a actului creatiei sale: "Tu esti si-ai fost mai mult decat in fire/ Era sa fii, sa stai, sa vietuiesti./ Esti ca un gand, si esti si nici nu esti,/ intre putinta si-ntre amintire".

Psalmul Pribeag in ses, in munte si pe ape marcheaza parca o renuntare, o resemnare, o asezare "cuminte" data poate si de oboseala vietii. Pentru poet "Piscul sfarseste-n punctul unde-ncepe./ Marea ma-nchide, lutul m-a oprit./Am alergat si-n drum m-am razvratit./ si n-am scapat din zarea marei stepe". Poetul se vede prins in patru laturi, cu ranile si suferintele pe care le cunoaste; din vitejiile si biruintele trecute a castigat puterea ce-a ramas si acum: "Nu mai strabat destinul meu la pas,/ Ci furtunos de-acum, si iute".

Autorul se disculpa parca in trecerea sa zgomotoasa, violenta: "Nu lua in seama cantecele grele/ Cu care tulbur linistea de-apoi./ Sunt leacuri vechi pentru dureri mai noi/ si canta moartea-n trambitele mele". Melancolia strabate versurile respective. Poezia capata valori gnomice prin adevarurile exprimate, aproape sententios, ca un cod etic superior al intelepciunii, al senectutii.

Psalmul de taina, singurul de altfel care este denumit de poet, prin titlu, se constituie intr-un monolog sfasiat in care sentimentul dragostei si al credintei se intrepatrund ca-ntr-un cantec al nemuririi, al sperantei, al dorului, al "dragostei de dragoste". Astfel, femeia raspandita in el "ca o mireasma-ntr-o padure" i-a prins de cantec viata; a purtat-o ca o bratara, la mana casnica-a gandirii; a schimbat cararea si a facut-o "val de mare". Adresarea catre simbolul feminin al

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

divinitatii se identifica in finalul psalmului: "Ridica-ti din pamant urechea,/ in ora noptii, cand te chem,/ Ca sa auzi, o neuitata,/ Neiertatorul meu blestem".

Ironic, sarcastic este poetul in psalmul Vecinul meu a strans cu nendurare. Ironic, prin imbinari neasteptate, poetul se declara in dezacord cu strangatorii de averi, cu zgarcitii carora li se umple urechea de mucegaiuri: "Gingia moale, intarcata, suge,/ Ochiul porneste bland sa se usuce,/ In pantec spini, urzici si aguride/Dau stiri de betesugul ce-l ucide". Dar, risipind faptura puterii incet, "Prefaci in pulbere marunta/ Puterea darza si vointa crunta./ Faci dintr-un imparat/ Nici praf cat intr-un presarat./ Cocolosesti o-mparatie mare/ Ca o foita de tigare,/ Dintr-o stapanire semeata/ Ai facut putina ceata". Sugerand ideea ca in aceasta constructie in care "treapta e veacul" si "scara e toata vecia", "cand le darami, trimiti clipa/ Sa-si bata aripa/ Dedesubt/ Musca muta a timpului rupt".

Incheind reflectiile asupra acestei parti din creatia argheziana relevam dramatismul psalmului Ca sa te-ating, taras ne radacina, poetul a facut eforturi dure - "in camp, in damb, in rapi si-n pisc", ascultand pe crestete, din lume, catre veac, bataia de "tic-tac". "Hranit cu piatra si-adapat cu vant,/ De-a fi-n vecii o streaja ma-nspaimant./ Mi-e foame de nisip si lut/ si dor de apele din care n-am baut./ M-as umili acum si m-as ruga:/ intoarce-ma, de sus, din calea mea./ Muta-mi din ceata mana ce-au strivit-o muntii/ si, adunata, du-mi-o-n dreptul fruntii". Pentru a face din nou semnul "crucii", semnul credintei, al apropierei de divinitate, al impacarii si linistii sufletesti.

Deci, "problema esentiala a liricii lui Arghezi este aceea a constiintei, a unei constiinte care cauta si se framanta, privind insa totul in termenii unei intelegeri simple, concrete, primordiale", dupa cum avea sa remarce Al. George (La sfarsitul lecturii - Editura Cartea Romaneasca - 1973-1978). Desi uneori stilul este discursiv, poetul nu mediteaza, in stil romantic, asupra problemelor lumii si nici nu le explica in chip modern, stiintific ci, privind totul cu luciditate, el se rafuieste cu totul. "El sta "in fata" divinitatii, pe care, in Psalmii sai de diferite varste, a invocat-o, a implorat-o, dar de multe ori a tratat-o ireverentios sau brutal".

La T. Arghezi nici moartea nu inseamna impacarea cu nefiinta, ca la romantici, ci un fel de atentat continuu la adresa omului. Poetul nu se amageste, incerca sa strapunga misterul, sa-l inlature. Poezii cum sunt: Nehotarare, Duhovniceasca, De-a v-ati ascuns, De ce-as fi trist tradeaza un spirit nelinistit, dominat de marile intrebari ale Universului, pe sintetica intrebare "a fi sau a nu fi".

si aici se poate vorbi de doua ipostaze poetice: una de acceptare totala a umilintei, in concordanta cu cea a conditiei omului pe pamant, si alta a refuzului orgolios al supunerii, mereu preocupat de dezlegarea marilor taine. Deschisa prin afirmatia cu valoare de concluzie: "Imi voi ucide timpul si visurile, deci", poezia Nehotarare proiecteaza in viitor, amanand, potentand ideea trecerii spre eternitate. Dar sentimentul timpului trece, lasa urme, raneste, poetul suferind ca drumul spre viata secreta a Universului este inaccesibil, el fiind inchis, ca si in Psalmi, de lacate, belciuge, drugi.

Intrebarea retorica din final explica dramatismul framantarilor: "De ce nu pot sa stiu, de ce nu pot sa n-aud/ In ce sta rostul zilei si pretul de-a ti-o trece?".

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Sentimentul mortii se releva gradat si in poeziile Duhovniceasca, De-a v-ati ascuns si De ce-as fi trist. Confruntarea omului cu moartea se contureaza, aici, mai intai prin dramatica spaima a fugii de pe cruce, din Duhovniceasca. Construita pe interogatii si suspensii, pe repetitii obsedante: "Toti nu mai sunt./ Toti au plecat, de cand ai plecat./ Toti s-au culcat, ca tine, toti au innoptat,/ Toti au murit de tot./ "si Grivei s-a invartit in bot/ si a cazut. "Au murit si numarul din poarta/ si clopotul si lacatul si cheia."/ "S-ar putea sa fie Cine-stie-Cine.../ Care n-a mai fost si care vine/ si se uita prin intuneric la mine/ si-mi vede cugetele toate". Versurile sunt cadentate, fiecare explicand si explicandu-se, dand relatii despre viata de aici si sugerand-o pe cea de dincolo: "Ce noapte groasa, ce noapte grea!/ A batut in fundul lumii cineva,/ E cineva sau, poate, mi se pare./ Cine umbla fara lumina,/ Fara luna, fara lumanare/ si s-a lovit de plopii din gradina?/ Cine calca fara somn, fara zgomot, fara pas,/ Ca un suflet de pripas?/ Cine-i acolo? Raspunde!/ De unde vii si ai intrat pe unde?/ Tu esti, mama? Mi-e frica,/ Mama buna, mama mica!/ Ti s-a urat in pamant".

In poezia De-a v-ati ascuns, revolta poetului in fata mortii se impaca, in sens mioritic. Jocul, desi dramatic, potenteaza idee mortii, testamentul etic de viata si de familie fiind sugerat: "Tata s-a ingrijit de voi,/ V-a lasat vite, hambare,/ Pasune, bordeie si oi,/ Pentru tot soiul de nevoi/ si pentru mancare.// Voi cresteti, dragii mei, sanatosi,/ Voinici, zglobii, cu voie buna,/ Cum am apucat din mosi-stramosi.// si, voi ati crescut mari,/V-ati capatatit,/ V-ati facut carturari,/ Mama-mpleteste ciorapi si pieptari,/ si tata nu a mai venit..." Moartea este vazuta ca un joc "ciudat", "viclean, de batrani": "Cu copii, ca voi, cu fetite ca tine,/ Joc de slugi si joc de stapani,/ Joc de pasari, de flori, de cani,/ si fiecare il joaca bine".

Este jocul "Sfintelor Scripturi", pe care l-a jucat si Domnul Iisus Hristos. Jocul incepe cu moartea. Finalul poeziei releva insa impacarea. Astfel, poetul se apropie de poezia Blesteme: "Puii mei, bobocii mei, copiii mei!/ Asa este jocul./ il joci in doi, in trei,/ il joci cu cate cati vrei./ Arde-l-ar focul!". Finalul abrupt, sec, cutremurator, continuat in Blesteme: "Cetatea sa cada-n namol,/ Pazita de spini si de gol./ Usca-s-ar izvoarele toate si marea,/ si stinge-s-ar soarele ca lumanarea./ Topeasca-se zarea ca scrumul/ Funingini, cenusa, s-acopere drumul,/ Sa nu mai dea ploaie, si vantul/ Sa zaca-mbrancit cu pamantul".

Frica de moarte se atenuaza pe masura ce poetul inaintea in varsta, intelepciunea spunandu-si cuvantul. Fara sa se anuleze nelinistea si tristetea, printr-o consolare venita din implinirile vietii, poetul se intreaba in Poezia De ce-as fi trist?: "De ce-as fi trist, ca toamna tarzie mi-e frumoasa?/ Pridvoarele-mi sunt cosuri cu flori, ca de mireasa/...// De ce-as fi trist? Ca pacea duioasa si blajina/ Ma duce ca o luntre prin linisti de lumina?...// De ce-as fi trist? Ca nu stiu mai bine sa framant/ Cu sunet de vioara urciorul de pamant?/ Nu mi-e cladita casa de sita peste Trotus./ in pajistea cu cranguri? De ce-as fi trist? si totus..." Este si in aceasta poezie sugerata ideea mioritica.

In relevarea particularitatilor temelor sociale, de dragoste si copilarie, serban Cioculescu vorbeste de "vigoarea, gingasia si umorul lui T. Arghezi. Vigoare in proiectarea taranului roman, a vitelor lui, a plugului, "impiedicati in fier" ca in poezia Belsug, in viata vazuta de tata si recomandata fiului in Testament, realitate din "rapi, gropi adanci", pe care batranii stramosi le-au trecut "pe branci",

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

vigoare din Plugule in, care: "S-a-nda-tinat copilul cel pitic/ Sa are si sa stranga avutie./ Osanda si-a schimbat-o-n bucurie,/ Cladindu-si slavi si veacuri cu nimic"; In acelasi sens pot fi amintite poeziile Bade loane, intoarcerea la brazda, poeziile din ciclul 1907 - Peizaje etc.

Imaginea statuara, unica in literatura romana si care l-a determinat pe Tudor Vianu sa aprecieze ca T. Arghezi a realizat cea mai frumoasa oda inchinata taranului roman este cea din Belsug: "El, singuratic, duce catre cer/ Brazda pornita-n tara, de la vatra./ Cand ii privesti impiedicati in fier,/ Par, el de bronz, si vitele-i de piatra.// E o tacere de-nceput de leat./ Tu nu-ti intorci privirile-napoi./ Caci Dumnezeu, pasind apropiat,/ li vezi lasata umbra printre boi".

Pe langa ideile poetice relevante, printre care este de retinut si ocrotirea divina a muncii sfinte a taranului, sunt de precizat valoarea gnomică a versurilor, sintaxa poetica, proprie lui Arghezi - de dislocare; licente poetice cum este virgula intre subiect si predicat (Par, el...).

Unirea gingasiei cu vigoarea, contrast placut al liricii argheziene, cum spune s. Cioculescu, se identifica in poezia "boabei si a faramiei", in care dragostea de copii - Mit-zura si Barutu - isi gaseste o expresie delicata.

In Cantec de adormit Mitzura - poezia este un fel de rugaciune in care i se cere lui Dumnezeu, anticipand viitorul artistic al fiicei poetului: "si mai da-i, Doamne, vopsele/ si hartie chinezeasca,/ Pentru ca, manjind cu ele,/ Slava ta s-o zmgangaleasca". in Carticica de seara, candoarea se lasa peste gaze, in Hore peste dovleac. Dragostea pentru copii, pentru plante si animale imbraca tonuri care se intersecteaza, ale gingasiei, vigorii si umorului, cum nici un alt mare scriitor n-a mai facut-o, de unde se poate deduce varietatea registrului liric al poetului - Hora-n batatura, Amintiri de Craciun, Stihuri de abecedar, Facerea lumii, Balet pe sapte silabe, Zdreanta - completeaza minunata imagine a copilariei din interiorul familiei argheziene, alaturi de prietena de viata si de dincolo de viata - sotia sa, Paraschiva.

Tulburator este la Arghezi si sentimentul dragostei, si acesta penduland intre doua ipostaze: una de amanare, in Melancolie, Creion ("Obrajii tai mi-s dragi") si a doua de implinire a dragostei, exprimata prin universul de familie, univers care, dupa cum se stie, a asigurat poetului un echilibru de viata perfect. In poezia Casnicie, femeia este aceea care devine stapana universului familial; la fel in poeziile Niciodata toamna, Inscriptie pe o usa: "Cand pleci, sa te-nsoteasca piaza buna,/ Ca un inel sticlind in dreapta ta./ Nu sovai, nu te-ndoi, nu te-ntrista./ Purcede drept si biruie-n furtuna.// Cand vii, paseste slobod, razi si canta./ Necazul tau il uita-ntreg pe prag:/ Caci neamul trebuie sa-ti fie drag/ si casa ta sa-ti fie zilnic sfanta".

Sau Inscriptie in inel: "Trei cuvinte viata-ntreaga,/ Doua puncte: imi esti draga".

In Inscriptie pe biserica, poetul isi autodefineste existenta, dupa moarte, asa cum o facuse M. Eminescu in poezia Numai poetul...: "Toti au fost un timp. Eu sunt./ Eu in cer. Ei in pamant". Asadar si Arghezi trece peste nemarginirea timpului, ca pasarile in zbor.